

Commissiedebat

Ruimtelijke Ordening

22 mei 2024

Provincies werken mee aan de totstandkoming van de Nota Ruimte en hechten aan een afgestemde coördinerende rol van de minister van BZK tussen de departementen. Zoals u kunt zien leveren de provincies met hun ruimtelijke voorstellen een stevige en constructieve basis voor de nota ruimte. Via de ruimtelijke arrangementen zullen provincies de Ruimtelijke Voorstellen omzetten in wederkerige bestuurlijke afspraken met het nieuwe kabinet. Wij gaan ervan uit dat wij daarmee een waardevolle bijdrage geven aan de moderne intergouvernementele samenwerking die noodzakelijk is om te komen tot de hernieuwde ruimtelijke ordening.

Van ruimtelijke voorstellen via ruimtelijke arrangementen naar Nota Ruimte

De minister van BZK heeft de ruimtelijke ordening van Nederland weer op de kaart gezet en prioriteit gegeven. De noodzaak om ruimtelijke keuzes te maken staat hierdoor weer goed op de agenda. Hij heeft daarbij de rol van de provincies in de ruimte extra belang gegeven door ze te vragen een ruimtelijke puzzel per provincie te leggen met oog voor unieke aandachtspunten per provincie en daarmee regionaal maatwerk.

De 12 provincies hebben de handschoen opgepakt en met heel veel inzet elk een ruimtelijk voorstel opgeleverd. En daarom voelen de 12 provincies zich gecommitteerd om samen met de minister een traject vorm te geven om eerst te komen tot een ruimtelijk arrangement en vervolgens samen de Nota Ruimte te maken, ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid.

Het ruimtelijk voorstel bevat een samenhangende, integrale afweging van de belangrijkste opgaven die op het grondgebied van elke provincie spelen. Met het ruimtelijke voorstel kiezen provincies koers voor hun eigen ontwikkelingsrichting in het besef dat de ruimtelijke voorstellen nooit af kunnen zijn: het is een voortdurend cyclisch proces om ook nieuwe opgaven mee te nemen. Tegelijk brengt het ruimtelijk voorstel heel veel regionale kennis in voor de Nota Ruimte. En adresseert het ruimtelijk voorstel veel vraagstukken aan het rijk.

Ruimtelijke vraagstukken

Vraagstukken die zich kenmerken als 'wicked problems', die complex zijn, met elkaar samenhangen, die niet van vandaag op morgen opgelost zijn en tijd nodig hebben om te doordenken. Deze vraagstukken vragen op nationale schaal om samenhangende, integraal afgewogen keuzes van departementen gezamenlijk, in samenspraak met provincies. Daar speelt in onze ogen BZK een nadrukkelijke coördinerende rol richting

de andere departementen. We voelen ons bondgenoot van de minister om te sturen op de samenhangen en daarmee de uitvoerbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. Die keuzes hebben provincies in hun rol van gebiedsautoriteit nodig om de volgende stappen te kunnen zetten in hun eigen integrale, samenhangende keuzes. Immers alle keuzes van het rijk landen uiteindelijk in een gebied of locatie. Dat verlangt langjarige samenwerking met het rijk en respect voor elkaars verantwoordelijkheden. En maakt tegelijk dat het rijk aan tafel moet blijven totdat het resultaat in een gebied is gerealiseerd. Niet alleen in de NOVEX-gebieden, maar ook en vooral daarbuiten. Immers elke regio telt.

Samenwerken aan de ruimtelijke vraagstukken

Om dit goed samen met elkaar te doen is een gezamenlijk doordacht en gestroomlijnd proces voor 2024 en daarna nodig. Zodat we in onze samenwerkingsrelatie verrassingsvrij opereren met een goed uitgedacht spoorboekje met overlegmomenten en een werkproces om naar die overlegmomenten toe te werken. Waarbij provincies gezamenlijk en ieder voor zich samen met alle verantwoordelijke departementen werken aan de ruimtelijke arrangementen en de nationale hoofdstructuren van de Nota Ruimte. Transparantie is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Als dit proces gezamenlijk goed is uitgelijnd willen en zijn provincies in staat mee te denken, mee te ontwerpen en waar aan de orde mee te schrijven aan de Nota Ruimte. En kunnen we in de ruimtelijke arrangementen ook afspraken maken om uitvoering te geven aan de nieuwe koers die in de Nota Ruimte en provinciale omgevingsvisies wordt neergezet. Het ruimtelijk arrangement bevat immers in onze ogen provincie-specifieke afspraken en ook gezamenlijke onderdelen waarover alle 12 provincies afspraken willen maken. Een getrappt ruimtelijk arrangement is een mogelijkheid die we graag nader willen verkennen met de minister.

Provincies maken ruimte voor economie

Bedrijven moeten de fysieke ruimte krijgen om zich te kunnen vestigen en te kunnen groeien. Dit vraagt om een aantrekkelijk en adaptief vestigingsklimaat en om draagvlak in de regio voor de vestiging en de uitbreiding van bedrijven. Iedere regio is anders en heeft zijn eigen kracht, waarden en fysieke karakteristieken wat infrastructuur en locaties betreft. Kennis van en directe betrokkenheid bij de regio zijn nodig om het bedrijfsleven optimaal te kunnen ondersteunen met maatwerk gericht op regionale meerwaarde en breed draagvlak. Provincies zijn – in hun rol als middenbestuur – bij uitstek de aangewezen partij om het regionale bedrijvenbeleid vorm te geven met hun kennis en het opgebouwde instrumentarium. Provincies vinden het belangrijk om dit samen met het Rijk en de andere medeoverheden te doen en als één overheid op te treden.

Eind 2023 hebben Rijk en provincies de gezamenlijke landelijke beleidslijn GRIP op grootschalige ruimtevragers vastgesteld ([zie Kamerbrief 13 december jl](#)). De provincies werken momenteel hard aan de uitvoering ervan. (Ruimtelijk) economische visies worden opgesteld, prognoses worden vertaald naar programmeringsafspraken,

afweegkaders voor regionale meerwaarde worden opgesteld, we sturen aan op beter benutten van bedrijventerreinen en we besteden aandacht aan de landschappelijke inpassing. Dat vraagt naast letterlijk ruimte voor werken ook om tijd dit verder uit te werken. We stellen echter vast dat de maatschappelijke discussie veel onrust oproept en zich onder andere vertaalt in politieke weerstand tegen grootschalige ruimtevragers met als gevolg te weinig draagvlak voor werken en dreiging tot nationaal ingrijpen. Bij deze discussie moet men zich wel realiseren dat al gemaakte afspraken vanwege het rechtzekerheidsbeginsel niet zijn terug te draaien. De weerstand beperkt zich overigens niet alleen tot grootschalige activiteiten, maar ook tot logistiek in zijn algemeenheid en vrijwel alle activiteiten met negatieve impact op hinder, ruimtelijke kwaliteit en/of activiteiten die geen of onduidelijke regionale binding hebben, ongeacht het mogelijk belang voor Nederland.

Wonen en werken zijn onlosmakelijk verbonden. Van belang is dat we gezamenlijk in staat zijn belangrijke bedrijvigheid te faciliteren die nodig is voor het behalen van maatschappelijke transitie en om te zorgen voor een toekomstbestendig Nederland, waar in alle regio's voldoende banen zijn voor de mensen die er wonen. Provincies kunnen in de programmering van ruimte voor economie geen rekening houden met wat niet bekend is, zoals welke activiteiten c.q. bedrijven gewenst en van nationaal belang zijn. Dat vraagt om op korte termijn een heldere nationale ruimtelijke economische visie, zodat strategische locaties voor de lange termijn kunnen worden ontwikkeld.

Wij vragen:

- Een uitgelijnd werkproces om gezamenlijk aan getrapte ruimtelijke arrangementen te werken en betrokkenheid van het Rijk tot aan de uiteindelijke ruimtelijke keuzes.
- Binnen dit proces aan Ruimte voor Economie de nodige aandacht en prioriteit te geven door samen met medeoverheden te komen tot een heldere nationale visie op de ruimtelijke economische ontwikkelingen.